

בני מישפחתה הפלסטיניים של המלכה שנספתה בתאונת מסוק, משחזרים את ימי ילדותה

ב־1972 נישאה עליא' למלך ירדן. חר־ סיון. סמוך לאותה תקופה הוא התגרש מאשתו השנייה, מונה, שהיתה ממוצא אנגלי. הוא נזכר בילדה היפהפייה מבית טוקאן, שהכיר בנערותו, וביקש לפגוש בה שוב.

בפגישה המחודשת בין השניים הוקסם ממנה המלך, וכעבור זמן קצר ביקש את ידה. "כשהיתה למלכה", מספרת הגברת אליהאסם, היא ביקרה שוב אצל אותה מישפחה ענייה, ואימצה את אחד מבניה הקטנים, שחי עד היום בארמון המלוכה.

לדיכרי בני מישפחתה הצטיינה עליא' בעממיות ובפסטות רבת־חן. גם כשהפכה מלכה לא שינתה ממינהגה זה, היא אהב בה לשהוטט בין המוני העם בשוקים ה־ הומים של רבת־עמון. הם מספרים, "ער־ כה את קניוניתיה לבדה, לא נעזרה במזכ־ כירות ואת הטלפונים נהגה לקבל בעצמה". גם כשהיתה כבר מלכה, מוסיף אביר שאקר, "לא התנשאה מעל לאחרים. תמיד

"עליא' אהובתנו!"

נשארה אותה עליא', פשוטה, טיבעית ו־ רגישה למצוקתו של הזולת. כששמעה על תינוקות, שנמצאה חיה בין חורבותיו של בית שהתרכס עליו מטוס וכל יושביו נהרגו — ביקשה לאמץ אותה לה לבת. התינוקת, עביר שמה, היתה לחלק מ־ המישפחה. עבור עליא', שהיתה אז בהר־ יון, היה זה אימון טוב לקראת האימהות.

טב מיצרכי־המוון. אחר־כך הלכה איתו לחנות־בגדים וקנתה לו ולמישפחתו מל־ בושים חדשים לכבוד החג."

אמא שלחה אותי להביא לה כסף. "עליא' לא היססה רגע. היא לקחה את הילד לשוק של עמאן, ציידה אותו במי־

"עליא' היתה אהבתו הראשונה של חוסיין, עוד בתקופת בחרותו. כשלמד בקולג' המלכותי באלכסנדריה. הוא נהג לבקר בשגרירות הירדנית בקהיר, וכבר אז נקשרו יחסי־ידדות בין הילדה בת ה־10, בתו של השגריר בהאדין טור קאן, לבין הסטודנט הצעיר בן ה־16. כך סיפר השבוע לכתב העולם הזה, אביר שאקר אליהאסם, דודה של אם המלכה, מהנדס במיקצועו הנחשב כאחד מנכבדי שכם, שעקר מיפו ב־1948.

כדי לחדור לשורשי ייחוסה של עליא' יש לחזור אל ירושלים של שנת 1947. בהאדין טוקאן, בן למישפחה מיוחסת ו־ ענפה מעמאן (רבת־עמון) פגש ביפהפייה האכסוטית חנאן, אף היא בת למישפחה פלסטינית מיוחסת מנכבדי שכם — משי פחת אליהאסם. הצעירה המשכילה, בוג־ רת הקולג', נעתרה לקשור את גורלה בגורלו, והם נישאו כעבור זמן קצר.

"בהאדין, שהיה איש משרד־החוץ היר־ דני, נשלח כעבור שנה לכהן כשגריר ארצו בקהיר, שם נולדה הבת עליא', בדצמבר 1948", סיפר אביר־שאקר. "את חי־ נוכה היסודי קיבלה הילדה, שכבר אז הצטיינה ביופי שובה־לב, בקהיר. משם עברה המישפחה לאגרה שבתורכיה, שם כיהן האב כקונסול הירדני. אחר־כך עב־ רת המישפחה ללונדון. עליא' קיבלה חי־ נוך אירופאי שכלל את מיטב גינוני־ הנימוס. שנות ילדותה עברו עליה כש־ היא משתעשעת בין רגלי שגרירים ודיפ־ לומטים מארצות שונות. היא הצטיינה בנטייה לספורט, בעיקר שחייה וטניס.

"את השכלתה הגבוהה רכשה באוניבר־ סיתת רומא, לשם עבר אביה לכהן כנציג הליגה הערבית, וכיאה לבתו של איש משרד־החוץ סיימה בהצטיינות לימודי תואר ראשון במדעי־המדונה. כשסיימה את לימודיה שבה המישפחה לעמאן, והאב נתמנה כסגן שר־החוץ הירדני. מאוחר יותר נתמנה האב כנציג ירדן בא"ם.

עליא' יצאה עם כל המישפחה לניו־יורק, שם נוצלה את הזמן כדי להשלים את לימודי התואר השני במדעי־המדונה.

"כששבה לעמאן נתמנתה כמנהלת מח־ לקת יחסי־הציבור בחברת־התעופה הירד־ נית עליא' היה זה תפקיד שהלם ביותר את אופיה של עליא' שיחסי־אנוש היו תמיד שטח בו הצטיינה במיוחד. כך סיכם אביר־שאקר פרק זה של חיי המל־ כהלעתידי.

נסיבות המוות היו אופייניות

היא היתה מודעת למעמדה כאשה, בחברה שעדיין רואה את הגנים כאזרחים ממדרגה שנייה. העובדה שקיב־ לה את חינוכה בחו"ל השפיעה עליה, בור־ דאי, בגיבוש השקפתה על מעמדה של האשה. פעילותה הענפה בכל הנוגע לבע־ יות אנושיות, קטנות וגדולות, איפשרה למלך להתרכז בעניינים מדיניים, והפכה אותה לדמות נערצת בין המוני העם.

"תקופת נישואיו לעליא', נחשבת, ללא־ ספק, כמאושרת ביותר בחייו של המלך חוסיין", מספרת הדודה אליהאסם בגא־ ווה, תוך שהיא מציגה תמונות מאוש־ רות מחיי המישפחה של בני־הנוג. התצ־ לומים הציבעוניים, הנושאים את חתימת־ ידה של עליא', מראים אותה במלוא יופיה, זוהרת וחטובה, מחייכת את חיו־ כה האנושי החם, רכה ואימהית.

"נסיבות מותה אופייניות מאד לאופיה ולאורח־חיה", מספר אביר־שאקר. "באחד הבקרים היא קראה בעיתון מיכתב של אזרח, חושב עיירה בדרום ירדן, שסיפר על המצוקה בעיירה בכלל, ובבית־החולים בה — בפרט. עליא' לא חשבה פעמיים, ואמרה למלך שהיא נוסעת לבקר שם. למחרת היא לקחה עימה את שר־הברי־ אות זאנשים אחרים הנוגעים בדבר, ויצ־ אה במסוק דרומה. היא ביקרה בבית־ החולים של אותה עיירה נידחת, ולפני־ שעזבה לא סחכה להשאיר תרומה — 5000 דינרים ירדניים. בדרך חזרה, הוא מסיים בכאב, "אירע האסון."

עליא' לא היתה בת יוצאת־דופן. גם מישפחת אמה, מישפחת אליהאסם מ־ שכם, וגם מישפחת אביה, טוקאן, שמר־ בית בניה יושבים כיום בעמאן — הן מישפחות משכילות שבניהן מחזיקים ב־ משרות מכובדות בתחומים מגוונים.

שני אחיה של עליא' הם בוגרי אוני־ ברסיטאות הגדול, עלא אדין טוקאן, חי כיום בקנדה. הוא סיים את לימודי הרפוא־ אה בלונדון, ועובד כמנתח בבית־חולים. הצעיר, עבדאללה, סיים לימודי פסיכ־ קה ואלקטרוניקה בארצות־הברית, ומשי־ מש כיום כמרצה באוניברסיטת ירוון בעיר הירדנית אירביד.

את המיסגד בארמון־המלוכה בעמאן תיכנן מהנדס ג'עפר איברהים טוקאן, אף הוא בן המישפחה. במיסגד זה נטמנה גופתה של מלכת ירדן.

צילום אחרון: חוסיין, עליא' וילדיהם*